

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра української мови та культури

МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної наукової конференції
«МОВА ТА КУЛЬТУРА У ПРОСТОРИ
НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ:
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»

м. Київ, 23 березня 2023 р.

Київ
ТАЛКОМ
2023

УДК 81+008] : 316.77(082.1)
М74

Схвалено до друку на засіданні вченої ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (протокол № 2 від 09.03.2023 р.)

Редакційна колегія:

кандидат педагогічних наук, доцент Н. В. Ладогубець;
кандидат педагогічних наук, доцент А. М. Кокарева;
кандидат філологічних наук, доцент С. В. Литвинська;
кандидат філологічних наук, доцент А. В. Сібрук;
кандидат філологічних наук, доцент Х. М. Стецик;
старший викладач Л. А. Добровольська;
фахівець О. О. Степаненко.

Мова та культура у просторі новітніх технологій: проблеми сучасної комунікації: матеріали VI Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 23 березня 2023 р. / Національний авіаційний університет, факультет лінгвістики та соціальних комунікацій, кафедра української мови та культури. За заг. ред. С. В. Литвинської, А. В. Сібрук. — К. : Талком, 2023. — 131 с.

ISBN 978-617-8016-72-2

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної наукової конференції «Мова та культура у просторі новітніх технологій: проблеми сучасної комунікації», проведеної 23 березня 2023 р., що її організувала кафедра української мови та культури факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету.

Для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто цікавиться питаннями мови, культури та комунікації.

ISBN 978-617-8016-72-2

© Колектив авторів, 2023

© Національний авіаційний університет, 2023

ЗМІСТ

АНДРІЯШИК Оксана

*ІНСТРУМЕНТИ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА
ЗІ СТУДЕНТАМИ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....*

9

АРХАНГЕЛЬСЬКА Алла

*ТРАНСФОРМАЦІЙНА ПАРАДИГМА ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ
ОДИНИЦІ В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ ЯК
ОДИН ІЗ ПАРАМЕТРІВ МІЖМОВНОГО ЗІСТАВЛЕННЯ.....*

10

AUGUSTYNIAK-ŻMUDA Gabriela

*IDEOLOGIA AUTENTYCZNOŚCI I WŁASNOŚCI JĘZYKA
NA PRZYKŁADZIE BADAŃ ETNOLINGWISTYCZNYCH PODLASIA.....*

11

AUGUSTYNIAK-ŻMUDA Gabriela, ЗАЇКА Наталія

*WSPÓŁCZESNE WYZWANIA KOMUNIKACYJNE. KURSY
JĘZYKOWE INSTYTUTU SLAWISTYKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK.....*

13

БАГАН Мирослава

*МОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В
КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....*

14

БАРАБАШ Світлана

*ТЕРМІНИ-ЕПОНІМИ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН У
ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ).....*

15

БОНДАРЕВА Олена

*ДИСКУРС ВІЙНИ У ВІДКРИТІЙ АНТОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ
ДРАМАТУРГІЇ «КОЛЕКЦІЯ ТЕАТРАЛЬНА» ВИДАВНИЦТВА
АНЕТТИ АНТОНЕНКО.....*

16

WALSH Oksana

*EMOJIS IN INTERCULTURAL COMMUNICATION DIALOGUE:
BENEFITS AND LIMITATIONS.....*

20

ВИХОР Віктор

*УКРАЇНСЬКА МОВА У
ВИМІРАХ СЬОГОДЕННЯ.....*

21

Застосування термінів-епонімів сприяє професійному становленню, підвищенню інтелектуального рівня студента-медика, адже в епонімах сконцентрована частина медичної історії, яка пов'язана з визначними постатями у цій галузі. Вивчення епонімів сучасному досліднику дозволяє глибше пізнати історію науки, зрозуміти джерела, на основі яких формуються сучасні морфологічні концепти.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. Ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.
2. Segan J. C. The Dictionary of Modern Medicine. New Jersey: Carnforth, 1992. 800 p.

БОНДАРЕВА Олена

д-р. філол. наук, професор, м. Київ

ДИСКУРС ВІЙНИ У ВІДКРИТІЙ АНТОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ДРАМАТУРГІЇ «КОЛЕКЦІЯ ТЕАТРАЛЬНА» ВИДАВНИЦТВА АНЕТТИ АНТОНЕНКО

Якщо сучасні українські театри прагнуть говорити про війну не лише голосами сучасної української драматургії, то у започаткованій Видавництвом Анетти Антоненко ще 2015 року відкритій видавничій серії «Колекція театральна» (про яку докладно можна прочитати у нашій статті [Bondarewa O., Brasckі A.]) вони знайдуть для цього адекватний зарубіжний матеріал, присвячений різним війнам, проте об'єднаний спільними філософськими узагальненнями. Також у форматі цієї колекції вже є окремими книжками два видання з сучасними українськими п'єсами про війну.

У зв'язку з тим, що війна сьогодні заторкнула абсолютно всіх українців, світова драма про війну в новітніх українських перекладах набуває особливої актуальності для сучасних українських театрів і глядачів. І тут неважливо, про яку саме війну та у якій країні йдеться у художніх текстах – адже талановиті митці у розмові зі своїми реципієнтами про війну та її осмислення виходять на рівень абстрактних узагальнень, актуальних для різних часів та країн.

У «Колекції театральній» від Видавництва Анетти Антоненко є кілька книжок із п'єсами про війну. Світова драматургія у цьому тематичному реєстрі представлена перекладеними виданнями «Свято заліза» аргентинського драматурга Роберто Арльта, «П'ятдесятиця» британського автора Девіда Едгара, «Пожежі» франко-канадійця ліванського походження Важді Муавада, «Боснійські драми» хорватського драматурга Слободана Шнайдера. Певна проєкція війни, точніше, її тривожне передчуття знаходимо у «Печері філософів» польського драматурга Збігнева Герберта.

Що ж до драматургії української – то «воєнний» дискурс у цій серії розпочато виданням драми Наталки Ворожбит «Погані дороги», реалізованим у 2021 році. 2023 рік ознаменовано друком книги Володимира Рафеєнка «Мобільні хвили буття, або Verbum caro factum est». Варто сподіватися, що цей український

сегмент драматургічних рефлексій війни видавництвом буде продовжено, адже за 2022 рік українськими драматургами створено неосяжну кількість п'єс, які осмислюють війну наживо – на фронті, в окупації, на відстані, в апеляції до інших топосів війни.

У сучасних п'єсах про війну, створених авторами різних національних драматургічних традицій і концептуальних уподобань, є чимало дискурсів, актуальних для осмислення сучасної російсько-української війни, яка відбувається на локалізованій території, але змушує визначатися ледь не увесь світ.

Так, у *«Печері філософів» Збігнева Герберта* передчуття війни між демократичними Афінами і войовничою агресивною Спартою дуже перегукується із відчуттями українського суспільства у січні-лютому 2022 року. Більшість згадок про прийдешню Пелопоннеську війну епізодичні, але влучні. Чим у цей час займається афінська влада? Вона переслідує вільних громадян із незалежним мисленням та страчує філософів, які підтримують її гуманітарні основи. Історія страти Сократа є застереженням для світових демократій, надто для тих, яким загрожують іззовні сильні агресори.

«Свято заліза» Роберто Арльта розгортає картину бізнесової підтримки далекої європейської війни у тихій мирній Аргентині. Драматург моделює ситуацію в родині збройного магната Грарта Армстронга, колізією п'єси доводячи, що коли ти працюєш на війну і віриш, що вона від тебе далеко, вона обов'язково приходять у твій дім і забирає у тебе найдорожче. Саме тому на веселому грандіозному святі, влаштованому магнатом для ствердження нових перспектив його збройної імперії, монструозна конструкція Ваал Молоха, яка мала демонструвати майбутню велич Армстронга, поглинає та спалює живцем його сина. Маємо своєрідний парафраз ідеї брехтівської *«Матінки Кураж»* про те, що війна обов'язково бере свою криваву родинну жертву з тих, хто на ній наживається.

«Шкіра змії» Слободана Шнайдера дає можливість міркувати про дискурс геноциду під час Балканської кризи 1991-2002 рр. та її військових конфліктів. Драматург створює пережиття персонажами тих упосліджень, які несе тоталітарний режим наприкінці ХХ століття, прикриваючись позірною релігійністю та культивуючи зневагу за етнічним, релігійним або гендерним принципами. Наслідки жорстоких масових звалтувань боснійських жінок-мусульманок драматург прагне збагнути на тлі власної впевненості у тому, що злочинців не буде належним чином покарано у людському суді. Тоді він намагається апелювати до Небесного суду, але виявляється, що у Книзі (мається на увазі Біблія) нічого не сказано ані про такі злочини, ані про покарання для таких злочинців. Показуючи безсилу окремої людини перед масовим геноцидом, драматург ставить питання необхідності іншого формату людського суду, коли засуджувати треба не окремих людей, а цілі режими, що розв'язують геноцидні війни.

«Пожежі» Важді Муавада – це довершений драматургічний текст про арабо-ізраїльську війну в 70-ті роки ХХ століття. Його створено як детективну

історію, в якій дорослі та успішні близнюки Жанн і Симон через заповіт своєї матері прощаються зі своїм усталеним життям і змушені зайнятися пошуками історії свого роду: ці пошуки занурюють їх у найстрашніші сторінки війни, проявляють для них людей, які у війні стають жертвами і катами, нерідко міняючись місцями. Якщо врахувати, що сам драматург є ліванським біженцем, який із родиною залишив свою країну ще дев'ятирічним хлопчиком, то історія набуває ще й тональності особистісної травми війни. Але також це історія про те, як навіть у найстрашніших умовах війни не зраджувати своїй людській природі і збагнути, якою силою є любов.

«*П'ятдесятниця*» Девіда Едгара є реплікованою ілюстрацією того, яку непоправну шкоду європейські континентальні війни, змінюючи устрої і кордони держав, завдавали матеріальній і духовній культурі людства. Водночас простір п'єси заповнюють біженці з неєвропейських країн, де точаться сучасні війни, оживають за давніми посттравматичні відгомони світових воєн ХХ століття та перекроювання карти Європи унаслідок Балканського конфлікту 1990-х років. Автор не називає нову балканську країну, в якій відбувається дія, але прагне показати, як важко зберегти свою ідентичність молодій невеличкій країні, яка опиняється на перехресті інтересів сильних світових держав.

П'єсу «*Погані дороги*» Наталки Ворожбит присвячено спробам росії встановити збройний та політичний контроль над українським Донбасом у 2014 році. Це дуже жорсткий текст, який, з одного боку, має документальну природу (адже він є результатом поїздок авторки на Донбас та збирань свідчень від людей), а з другого боку – прощтовкує позицію громадянського конфлікту на Донбасі, не називаючи війну війною, росіян агресорами, Україну – полем агресії. Водночас просуються наративи, що винними врівні є обидві сторони протистояння і що з обох сторін вистачає моральних покручів. На жаль, якщо працювати з текстом глибоко, – авторська інтенція проступає саме такою.

«*Мобільні хвилі буття, або Verbum caro factum est*» Володимира Рафеєнка – це перший драматургічний досвід письменника, який у 2014 році, тікаючи від війни, покинув Донбас, а початок повномасштабної російської агресії 2022 року пережив в окупації – на дачному хуторі між двома символами антилюдської природи расизму – Бучею і Бородянкою. Драматург показує, як спочатку налякані та дезорієнтовані люди швидко стають непереможною спільнотою, яка згадує про свою ідентичність і наново набуває її. Під жахливі звуки близьких вибухів його персонажі у фіналі опиняються на родинному святі безсмертя і піднімають келихи за перемогу, в яку вони всі вірять.

Як бачимо, представлені у «Колекції театральній» п'єси про війну є актуальним доробком, який оживається сьогоденним реципієнтам та у контексті нинішньої російсько-української війни провокує самостійні звернення читачів/глядачів до історії та художньої рецепції інших континентальних воєн, що дає можливість говорити про такі актуальні суспільні дискурси, як пам'ять, посттоталітарна травма, стратегія мовчання та її виклики, національні колапси та трансформації ідентичностей у глобалізованому світі.

Література

1. Арльт Р. Свято заліза. П'єса на три дії / Пер. з іспанськ. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2018. 96 с.
2. Ворожбит Н. Погані дороги. П'єса. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2021. 96 с.
3. Герберт З. Печера філософів. П'єса / Пер.з польськ. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2021. 64 с.
4. Едгар Д. П'ятдесятниця. П'єси / Пер. з англ. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2018. 144 с.
5. Мувад В. Пожежі. П'єса / Пер. з фр. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2018. 112 с.
6. Рафсенко В. Мобільні хвилі буття: П'єса. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2023. 88 с.
7. Шнайдер С. Шкіра змії. Шнайдер С. Боснійські драми / Пер. з хорв. – Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2021. С.9-86.
8. Bondarewa O., Bracki A. Wydawnicza kolekcja dramaturgiczna jako otwarta antologia: „Kolekcja teatralna” Wydawnictwa Anetty Antonenko. BIBLIOTEKARZ PODLASKI 1/2022. S.247-265.

WALSH Oksana

PhD History,

MA Digital Humanities, London

EMOJIS IN INTERCULTURAL COMMUNICATION DIALOGUE: BENEFITS AND LIMITATIONS

Intercultural communication has stepped into a new era of design, spurred by technological and digital innovation. This advance was driven by ‘iconic’ turn leading to a greater role for images and visual representation in cross-cultural dialogue [Mandl et al., 2018; Manovich, 2015; Terras, 2012]. Yet research into emojis (relative to textual analysis) is still in its infancy due to a so-called ‘visual neglect’, the prioritisation of words over images [Hook & Glaveanu, 2013; Hansen et al., 1998; Bakewell, 1998]. Consequently, available analysis into emojis, their applications and capacities is limited; individual researchers lack the ability to customise them to address specific research questions [Danesi, 2016].

In his book “Semiotics of emoji” linguist Marcel Danesi analysed the electronic messaging of 300 participants and outlined some functions, where emojis made a contribution to intercultural communication [Danesi, 2016]. In his research Danesi concluded that emojis are used as an equivalent to ‘small talk’, they function as social lubricant helping to make contact and maintain further communication between participants. He outlines three main scenarios for emoji usage:

1. *Start of the communication.* Emoji are used as a ‘welcome’, showing the mood of participants in the dialogue. These emoji are used to strengthen and maintain friendships or intercultural relations. They are also used when the message contains negative information.